

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО «РІДНА ШКОЛА»
AUTONOMOUS UNIVERSITY OF ZACATECAS (MEXICO)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (EIDV) (SLOVAKIA)
ISRAEL TRAUMA COALITION (ISRAEL)
Sky Tel OÜ (Estonia)

DOI <https://doi.org/10.59647/978-617-520-999-8/1>

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VII Міжнародної конференції

**Актуальні проблеми освітнього
процесу в контексті європейського вибору України**

14 листопада 2024 року

Київ
Видавництво Ліра-К
2025

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол № 27 від 29 листопада 2024 р.)*

Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VII Міжнародної конференції (14 листопада 2024 року). – Київ : Видавництво Ліра-К, 2025. – 728 с.

ISBN 978-617-520-999-8

У матеріалах VII Міжнародної конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» висвітлюються актуальні питання професійної (професійно-технічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід; психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу; сучасні виклики; сучасні проблеми викладання інженерно-технічних та гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції розраховані на науково-педагогічних, наукових працівників у галузі педагогіки, психології, соціології, викладачів, аспірантів, студентів, а також на соціальних педагогів, соціологів, практичних психологів і соціальних працівників.

*За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність
їх автори.*

УДК 37.09

4. Лауніус Д. Бізнес-планування: аналіз ринку, стратегія зростання та управління ризиками. – Харків: Видавництво “Фоліо”, 2021.

5. 6. Особистісні якості, що перешкоджають успіху в бізнесі- URL: <https://studfile.net/preview/9688164/page:2/>

7. Соціально-психологічний супровід професійного становлення майбутніх фахівців в умовах пандемії. О Сковира, Р Калениченко, М Берташ - Вісник Національного університету оборони України, 2021. <http://visnyk.nuou.org.ua/issue/view/18363/11330>

8. Калениченко Р.А. Соціологія та психологія впливів: Навч. посіб. – К.: КИМУ, 2009. – 87 с.

9. Професійний відбір та професійний добір у профорієнтаційній роботі. Р Калениченко, А Коханець, М Берташ - Вісник Національного університету оборони України, 2022. <http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/262677>

10. Особливості організації професійно-психологічного відбору спеціалістів до діяльності в складних та екстремальних умовах Р Калениченко, А Коханець, М Берташ - Вісник Національного університету оборони України, 2022. <http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/256375>

УДК 159.9 : 37

Калениченко Руслан Арсенович,

*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри професійної освіти
Київського національного університету*

будівництва і архітектури;

Куцин Евеліна Іванівна,

*здобувач вищої освіти академічної групи МО-22-1
Київського національного університету
будівництва і архітектури*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОТИДІЇ ОБМАНУ В БІЗНЕСІ

Протидія обману в бізнесі вимагає розуміння психологічних мотивів і чинників, що спонукають людей до нечесної поведінки. Етичні норми та моральні принципи є ключовими для формування довіри між партнерами й співробітниками. Дотримання етичних стандартів сприяє стабільним і довгостроковим відносинам, мінімізуючи ризик обману та шахрайства.

Мотиви обману в бізнесі можуть бути різноманітними. Серед основних причин – прагнення отримати швидку вигоду, уникнути відповідальності або зберегти свою позицію в умовах конкуренції. Значний вплив на таку поведінку мають як індивідуальні риси особистості, так і соціальне середовище, що може сприяти виправданню нечесних дій. Наприклад, когнітивні викривлення, такі

як самообман або ефект "розподілу відповідальності", збільшують ймовірність обману, особливо коли рішення ухвалюються в колективі.

Розпізнавання обману базується на спостереженні за невербальними сигналами – змінами в мові тіла, жестах, інтонації голосу або униканні зорового контакту. Психологи також вивчають несумісність між словами та діями співрозмовників під час переговорів, що може вказувати на приховані мотиви. У бізнес-практиці нерідко використовуються тести на доброчесність та інші психологічні інструменти для попередження шахрайства.

Протидія обману передбачає впровадження прозорої корпоративної культури, де кожен співробітник відчуває відповідальність за свої вчинки. Важливим інструментом є регулярний зворотний зв'язок і відкриті комунікації, що дозволяють запобігти виникненню підозр та конфліктів. Коли система винагород у компанії є справедливою та зрозумілою, ризик нечесної поведінки знижується.

Лідерство відіграє вирішальну роль у формуванні стандартів доброчесності. Лідери повинні демонструвати приклад етичної поведінки, оскільки їх дії стають взірцем для всіх працівників. Психологічні тренінги з розвитку емоційного інтелекту, управління конфліктами та розпізнавання маніпуляцій підвищують ефективність профілактики обману.

Зрештою, стресостійкість і психологічна адаптивність є важливими навичками в умовах непередбачуваних ситуацій, що можуть провокувати обман як спосіб уникнення проблем. Розвиток цих якостей серед працівників та керівництва допомагає зменшити ризик нечесної поведінки та забезпечити стійкість бізнесу навіть у складних обставинах.

Список використаних джерел

1. Грищенко В. В. Психологія бізнесу: основи теорії та практики. – Київ: КНЕУ, 2014.
2. Кравченко, Т. О. Психологічні аспекти управлінських рішень в бізнесі // Економіка і підприємництво, 2015. № 14. – С. 135–140.
3. Маслов В. В. Психологічні аспекти етики ділового спілкування. // Вісник Хмельницького національного університету, 2013. – № 1(1). – С. 125–128.
4. Шевченко В. А. Психологія шахрайства: як не стати жертвою обману. // Сучасні проблеми науки та освіти, 2018. – №3. – С. 97–99.
5. Кравець О. І. Психологічні основи управлінської поведінки. // Науковий вісник Херсонського державного університету, 2017. – № 6. – С. 134–139.
6. Петров О. В. Етичні проблеми в управлінні бізнесом. // Вісник Національного університету "Львівська політехніка", 2016, 834, 98–105.
7. Федоренко А. І. Психологія бізнесу: теорія та практика: Видавництво Національного університету "Острозька академія", 2019.
8. Калениченко Р.А. Соціологія та психологія впливів: Навч. посіб. – К.: КиМУ, 2009. – 87 с.

9. Професійний відбір та професійний добір у профорієнтаційній роботі. Р Калениченко, А Коханець, М Берташ - Вісник Національного університету оборони України, 2022. <http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/262677>

10. Особливості організації професійно-психологічного відбору спеціалістів до діяльності в складних та екстремальних умовах Р Калениченко, А Коханець, М Берташ - Вісник Національного університету оборони України, 2022. <http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/256375>

11. Volonterstvo v sotsialniy roboti [Volunteering in social work] RA Kalenychenko - Kyiv: KyMU.[in Ukrainian], 2008.

12. Калениченко Р.А., Льовкіна О.Г., Мустафаєв Г.Ю. Врахування сучасних тенденцій педагогічної освіти в соціально-психологічному супроводі професійного становлення майбутніх фахівців // Вісник НУОУ. Збірник наук. праць. – К.: НУОУ, 2019. – Вип. 1 (51). – С. 36–43. <http://surf.li/tgkndj>

13. Калениченко, Р., Коханець, А., & Сковира, О. (2021). Особливості підтримки ділової репутації в мережі інтернет. Вісник Національного університету оборони України, 60(2), 41–49. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2021-60-2-41-49>

14. Основи психології та конфліктології для фахової підготовки економістів: навчальн. посіб. для галузі знань «Економіка і підприємництво» / Р. А. Калениченко, О. Є. Харіна, К. М. Доценко; Державна фіскальна служба України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2016. – 308 с.

УДК 159.9 : 37

Калениченко Руслан Арсенович,

*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри професійної освіти
Київського національного університету
будівництва і архітектури;*

Мотій Анастасія Сергіївна,

*здобувач вищої освіти академічної групи МО-22-1
Київського національного університету
будівництва і архітектури*

ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ТА ЛЮДСЬКИЙ ЧИННИК У БІЗНЕСІ

Психологія управління — це галузь психології, яка вивчає взаємодію між людьми в організаційному середовищі, вплив психологічних факторів на прийняття управлінських рішень і поведінку співробітників.

Людський чинник є ключовим елементом успіху бізнесу. Ефективне управління персоналом залежить від розуміння потреб, мотивації та міжособистісних відносин співробітників.

<i>Іваннікова Ганна Василівна, Єльчев Сергій Сергійович</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ СПОРТСМЕНА (З ОБРАНОГО ВИДУ СПОРТУ – ФУТБОЛ).....	152
<i>Іваннікова Ганна Василівна, Кривенко Євгенія Анатоліївна</i> ВПЛИВ ОБРАЗУ ТІЛА НА МОТИВАЦІЮ ДО ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ.....	155
<i>Іваннікова Ганна Василівна, Марченко Роман Васильович</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИНИКНЕННЯ СТРЕСУ У СПОРТИВНИХ ТРЕНЕРІВ.....	157
<i>Іваннікова Ганна Василівна, Родін Дмитро Євгенович</i> ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ В ПРОФІЛАКТИЦІ СПОРТИВНИХ ТРАВМ.....	159
<i>Іваннікова Ганна Василівна, Руденко Андрій Іванович</i> ЗВ'ЯЗОК САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ СПОРТСМЕНА ІЗ УЗГОДЖЕННЯМ ЙОГО ЖИТТЄВИХ ЦІЛЕЙ.....	163
<i>Ігнатенко Олександр Володимирович, Ігнатенко Ганна Володимирівна</i> ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ.....	165
<i>Калениченко Руслан Арсенович, Аницупова Дар'я Сергіївна</i> ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ РИНКОВИХ УМОВАХ.....	167
<i>Калениченко Руслан Арсенович, Іванов Георгій Артемович</i> УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТНИМИ СИТУАЦІЯМИ В БІЗНЕСІ.....	170
<i>Калениченко Руслан Арсенович, Кот Ірина Миколаївна</i> ФАКТОРИ, ЯКІ ПЕРЕШКОДЖАЮТЬ УСПІХУ БІЗНЕС-ДІЯЛЬНОСТІ, ТА ЇХ НЕЙТРАЛІЗАЦІЯ.....	173
<i>Калениченко Руслан Арсенович, Куцин Евеліна Іванівна</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОТИДІЇ ОБМАНУ В БІЗНЕСІ.....	175
<i>Калениченко Руслан Арсенович, Мотій Анастасія Сергіївна</i> ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ТА ЛЮДСЬКИЙ ЧИННИК У БІЗНЕСІ.....	177

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

VII Міжнародної конференції

(Київ, 14 листопада 2024 року)

Керівник видавничого проєкту *Віталій Зарицький*

Підписано до друку 03.01.2025. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. аркушів – 42,31. Обл.-вид. аркушів – 35,24.
Тираж 300

Виготовлювач: ТОВ «Видавництво Ліра-К»
Свідоцтво № 3981, серія ДК.
03142, м. Київ, вул. В. Стуса, 22/1
тел.: (050) 462-95-48; (067) 820-84-77
Сайт: lira-k.com.ua, редакція: zv_lira@ukr.net